

Групи вставних слів і словосполучень за значенням

Вставні слова та словосполучення поділяються за значенням на п'ять основних груп.

Значення	Найуживаніші конструкції	Приклад у реченні
впевненість чи невпевненість	<i>безперечно, безумовно, ясна річ, здається, напевно, мабуть, може, очевидно, справді, скажімо, здавалося б</i>	Напевно , завтра приїде моя найкраща подруга.
емоційна оцінка	<i>на щастя, на жаль, на диво, нарешті, як на зло, як на гріх, слава Богу, на сором, дивна річ, навдивовижу</i>	На щастя , небагато залишилося до кінця навчального року.
джерело інформації	<i>кажуть, по-моєму, на мою думку, мовляв, бачу, за моїми розрахунками, повідомляють, по-твоєму, за визначенням</i>	Як кажуть , життя прожити – не поле перейти.
активізація уваги співрозмовника	<i>знаєш, уяви собі, бач, майте на увазі, зверніть увагу, між нами кажучи, чуєте, уявляєш</i>	Сьогодні в мене, уявляєш , цілих сім уроків!
зв'язок між думками та послідовність	<i>по-перше, з одного боку, до речі, між іншим, крім того, отже, наприклад, зокрема, зрештою, навпаки</i>	Крім того , мене вразив образ головної героїні.

*Деякі мовознавці також виокремлюють слова ввічливості як ще одну групу вставних слів за значенням: *будь ласка, перепрошую, вибачте* тощо.

Практичні завдання

1. Вставне слово, що вказує на послідовність і зв'язок думок, ужито в реченні

- A. Усі деталі, на мою думку, слід обговорити окремо.
- B. Можливо, сьогодні піде дощ.
- C. Отже, остаточні висновки робити зарано.
- D. Йому, безумовно, хотілося її побачити.

Шукаємо вставні слова та визначаємо, до яких груп вони належать. «На мою думку» – джерело інформації, «можливо» – невпевненість, «безумовно» – впевненість, «отже» – зв'язок між думками. Правильна відповідь – B.

2. Вставне слово, що надає емоційну оцінку сказаному, ужито в реченні

- A. Сьогодні, мов на гріх, погода зіпсувалася.
- B. Мабуть, йому краще було би залишитися.
- C. Погодьтеся, вам зробили слухне зауваження.
- D. Навпаки, вона стала більш упевненою в собі.

«Мов на гріх» вказує на емоційну оцінку, «мабуть» – невпевненість, «погодьтеся» – активізацію уваги співрозмовника, «навпаки» – зв'язок між думками. Отже, правильна відповідь – A.

Ілюстративний матеріал

ГРУПИ ВСТАВНИХ СЛІВ ЗА ЗНАЧЕННЯМ

(НЕ)ВПЕВНЕНІСТЬ

безумовно, ясна річ, здається,
напевно, мабуть, безперечно, може,
очевидно, справді, скажімо

ЕМОЦІЇ

на щастя, на жаль, на
диво, нарешті, як на зло,
як на гріх, слава Богу

ДЖЕРЕЛО

кажуть, по-моєму, на мою думку,
мовляв, бачу, за моїми розрахунками,
повідомляють, по-твоєму

УВАГА

знаєш, уяви собі, бач, майте на увазі,
зверніть увагу, між нами кажучи,
чуєте, уявляєш

ПОСЛІДОВНІСТЬ

по-перше, з одного боку, до речі,
між іншим, крім того, отже,
наприклад, зокрема, навпаки

Рекомендовані джерела

1. Авраменко О. Українська мова: підруч. С.110. <https://pidruchnyk.com.ua/854-ukrainska-mova-8-klas-avramenko-2016.html>
2. https://miyklas.com.ua/p/ukrainska-mova/8-klas/rechennia-zi-zvertanniami-vstavnimi-slovami-slovspoluchenniami-rechennia_-50305/vstavni-slova-slovspoluchennia-rechennia-grupi-vstavnikh-sliv-i-slovospo_-49837/re-795a777d-f90a-4f66-b697-8473abf6ff2d